

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto

Asia: Hallituksen esitys HE 25/2026 vp laiksi rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamisesta

Lausunnon antaja: Laurea-ammattikorkeakoulu

Asiantuntija: Janika Lindström, lehtori, rikosseuraamusala

Kuuleminen: Lakivaliokunta 13.4.2026

Yleisarvio hallituksen esityksestä

Laurea-ammattikorkeakoulu pitää rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän kehittämistä ja henkilöstön osaamisen vahvistamista lähtökohtaisesti perusteltuina ja tarpeellisina. Rikosseuraamusalan toimintaympäristö on jatkuvassa ja pysyvässä muutoksessa, mikä edellyttää koulutukselta pitkälle tulevaisuuteen suuntautuvaa otetta.

Koulutusjärjestelmän kehittämisessä on tärkeää, että se on rakenteiltaan ja hallinnollisilta periaatteiltaan yhteneväinen muun koulutusjärjestelmän kanssa. Tämä koskee erityisesti johtamista, päätöksentekoa ja hyvää hallintoa (vrt. esim. korkeakoulukollegio), joilla on keskeinen merkitys opiskelijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun varmistamisessa.

Rikosseuraamusala kehittyy osana muuta yhteiskuntaa. Digitalisaatio, kansainvälistyminen, rikollisuuden ilmiöiden monimutkaistuminen, taloudelliset reunaehdot sekä arvomuutokset, erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien, eettisyyden ja vaikuttavuuden korostuminen, muokkaavat alan työn sisältöä ja osaamisvaatimuksia. Näihin muutoksiin vastaaminen edellyttää ennen kaikkea osaavaa, muutосkykyistä ja jatkuvasti kehittyvää henkilöstöä.

Osaava henkilöstö rikosseuraamusalan toiminnan edellytyksenä

Rikosseuraamusalalla henkilöstön osaaminen ei ole ainoastaan toiminnan laatua parantava tekijä, vaan toiminnan välttämätön edellytys. Henkilöstöltä edellytetään kykyä toimia monimutkaisessa ja muuttuvassa toimintaympäristössä, soveltaa lainsäädäntöä, hyödyntää digitaalisia ratkaisuja, kohdata monimuotoisia asiakasryhmiä, työskennellä uudenlaisten rikosilmiöiden parissa sekä tehdä eettisesti vaativia ratkaisuja.

Tämän vuoksi koulutuksen lähtökohtana ei tule olla ainoastaan nykyhetken operatiiviset osaamistarpeet, vaan ennen kaikkea tulevaisuuden osaamisvaatimukset. Rikosseuraamuslaitoksen yksiköt ovat jo nyt suurelta osin kuormittuneita, eikä niillä ole riittäviä edellytyksiä laadukkaan opiskelijaohjauksen järjestämiseen. Koulutuksen rooli on tukea alan pitkäjänteistä kehittymistä ja henkilöstön kykyä vastata muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin.

Koulutusjatkumot ja TKI-toiminnan yhteys koulutukseen

Laurea-ammattikorkeakoulu katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyy riski koulutuksen painottumisesta liiaksi lyhyen aikavälin operatiivisiin tarpeisiin. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) rakenteellisen yhteyden heikkeneminen koulutukseen kaventaa koulutuksen kykyä ennakoida muutoksia ja kehittää rikosseuraamusalaa systemaattisesti.

Rikosseuraamusalan veto- ja pitovoiman kannalta on keskeistä, että koulutus muodostaa selkeän ja toimivan jatkumon ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutasoiseen rikosseuraamusalan koulutukseen, erityisesti rikosseuraamusalan sosionomi (AMK) -koulutukseen. Koulutusjatkumoiden turvaaminen tukee elinikäistä oppimista, urakehitystä ja koko alan osaamis pohjan vahvistamista.

Suomessa rikosseuraamusalan korkeakoulutasoista koulutusta on toteutettu pitkään yhteistyössä Laurea ammattikorkeakoulun ja Rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Tämä yhteistyö on luonut vahvan yhteyden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan, koulutuksen sekä käytännön työn välille.

Kansainvälinen näkökulma

Ilman korkeakoulutasoista kytkeä ja TKI-toiminnan integraatiota suomalaisen rikosseuraamusalan koulutuksen kansainvälinen vertailtavuus ja yhteistyömahdollisuudet heikkenevät. Tämä rajoittaa alan kykyä hyödyntää kansainvälistä tutkimustietoa rikosseuraamus- ja turvallisuus alalta sekä kehittää toimintaa osana laajempaa eurooppalaista viitekehystä.

Johtopäätökset

Laurea-ammattikorkeakoulu esittää, että lakivaliokunta kiinnittää hallituksen esityksen käsittelyssä erityistä huomiota siihen, että:

1. rikosseuraamusalan koulutus rakentuu tulevaisuuden osaamistarpeiden ja muutoskyvykkyyden varaan,
2. osaavan henkilöstön merkitys tunnustetaan rikosseuraamusalan toiminnan välttämättömänä edellytyksenä,
3. koulutusjatkumot ammatillisesta koulutuksesta ammattikorkeakoulutukseen turvataan, ja
4. tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteys koulutukseen säilytetään.

Ilman näitä täsmennyksiä hallituksen esitys heikentää rikosseuraamusalan koulutuksen kykyä vastata alan tuleviin haasteisiin ja tukea sen pitkäjänteistä kehittämistä.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Janika Lindström
Lehtori